

Čtyři generace válečnictví a vojenské strategie

MGR. ADAM POTOČŇÁK

ADAM.POTOCNAK@MAIL.MUNI.CZ

BSS 110 STRATEGICKÉ MYŠLENÍ

4. 3. 2019

Vztah politiky, války a strategie

Racionální **definice zájmů a cílů** s následným **hledáním cest k jejich dosažení** a zároveň **volba vhodných a přiměřených prostředků** k jejich dosažení.

Válka (použití vojenské síly) není samoučelná, **je součástí politiky – metoda** na dosažení strategického cíle (Clausewitz)

Globální politická strategie

Ekonomická strategie, Kulturní strategie, **Vojenská strategie**, Psychologická strategie, Strategie diplomacie

Strategie pozemních vojsk

Strategie vyzbrojování pozemních vojsk

První generace válečnictví

Státní monopol na násilí po roce 1648

- centralizace moci a financí v rukou panovníka
 - profesionální armády
 - „Války panovníků“
 - Lineární taktika
-
- Válka o Španělské dědictví (1701 – 1714)
 - Sedmiletá válka (1756 – 1763)
 - Americká válka za nezávislost (1776 – 1783)
 - **VFR + Napoleonské války (1803 – 1815) = předěl mezi první a druhou generací**

První generace válečnictví

Státní monopol na násilí po roce 1648

- centralizace moci a financí v rukou panovníka
 - profesionální armády
 - „Války panovníků“
 - Lineární taktika
-
- Válka o Španělské dědictví (1701 – 1714)
 - Sedmiletá válka (1756 – 1763)
 - Americká válka za nezávislost (1776 – 1783)
 - **VFR + Napoleonské války (1803 – 1815) = předěl mezi první a druhou generací**

Henri-Antoine Jomini (1779 – 1869)

Carl von Clausewitz (1780 – 1831)

Druhá generace válečnictví

Bitva při Hradci Králové, 3. 7. 1866

Industrializace války

- Technické novinky
- Průmyslová revoluce - masová výroba standardizovaných zbraní (opakovací pušky, polní děla...)
- Rozvoj infrastruktury a komunikace (telegraf, železnice)

Pruská koncepce válečnictví

- Masové armády – „Národy ve zbraní“
- Plánování, vyzbrojování a organizace (generální štáby)
- Operační umění

- Konec lineární taktiky, úpadek jezdeckva, polní šed'
- Výhoda pro obránce (kulometry, zákopy, ostnaté dráty, bunkry...)

- 1: Oberstleutnant, Grenz infantry, c.1855
- 2: Oberleutnant, German infantry, c.1855
- 3: Schütze, German Grenadiers, c.1853
- 4: Bugler, Kaiser-Jägers, c.1855

Války druhé generace

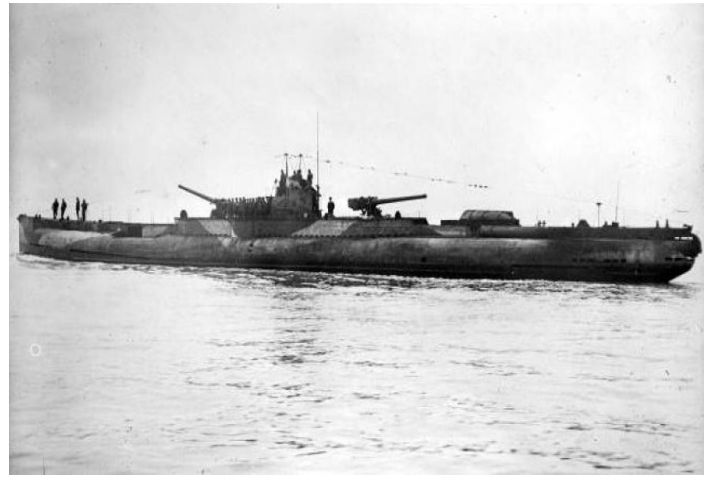
- Pruské války s Dánskem (1864), Rakouskem (1866) a Francií (1870 – 1871)
- Americká občanská válka (1861 – 1865)
- Burské války (1880 – 1881, 1899 – 1902)
- Rusko – japonská válka (1904 – 1905)
- **První světová válka (1914 – 1918) = tehdejší vrchol industrializace války**

První světová válka – „Válka kulometů“

Válka začala manévrem, ale skončila ve slepé uličce zákopové války (na Západě)

Jediný způsob jak překonat zákopy – koncentrace palební síly

Třetí generace válečnictví

- Německá zkušenost z předchozí války – nevyhnutelnost manévru v krátké válce
- **Tank** jako perspektivní průlomová zbraň: **rychlost + palební síla + ochrana**

- Británie – John Frederick Charles Fuller
- Sovětský svaz – Michail Tučačevský
- Francie – Charles de Gaulle
- Německo – Heinz Guderian, Erich Mannstein

Rychlá a mobilní válka = BLITZKRIEG

- **Tanky + motorizovaná pěchota + součinnost s letectvem = návrat manévrovacího boje**
- Koncentrace palební síly → Proražení obranné linie → Postup do hloubky → Ochromení a obklíčení nepřítele → Likvidace nepřítele

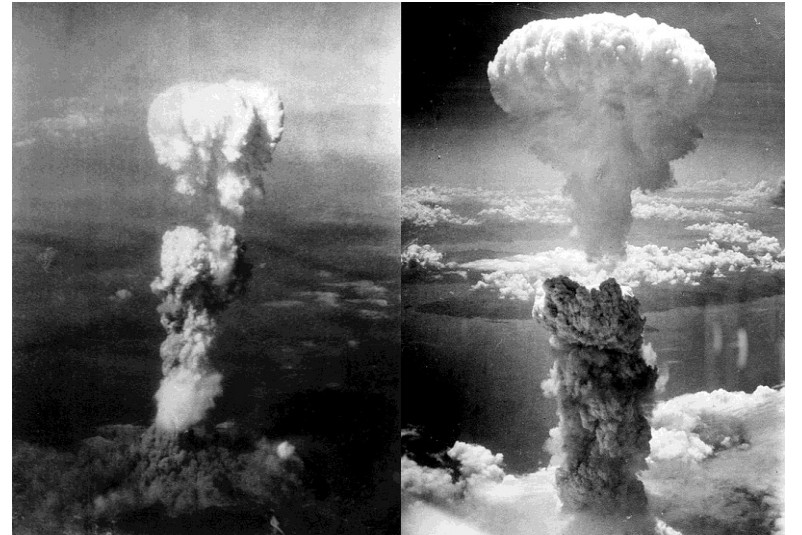
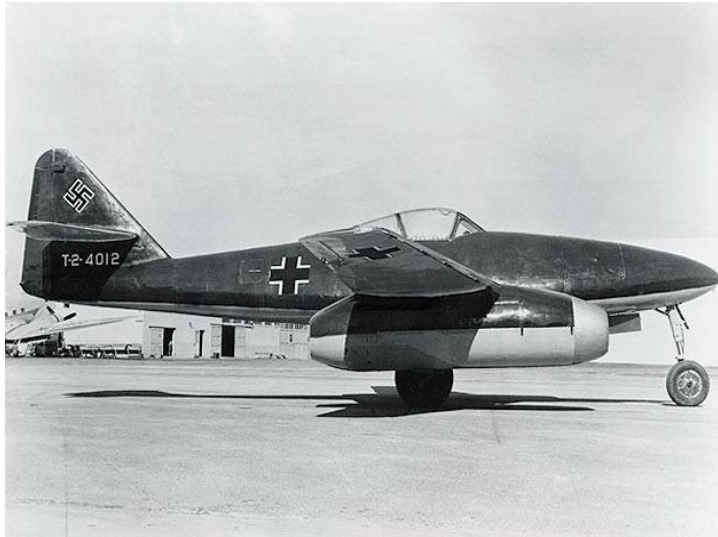
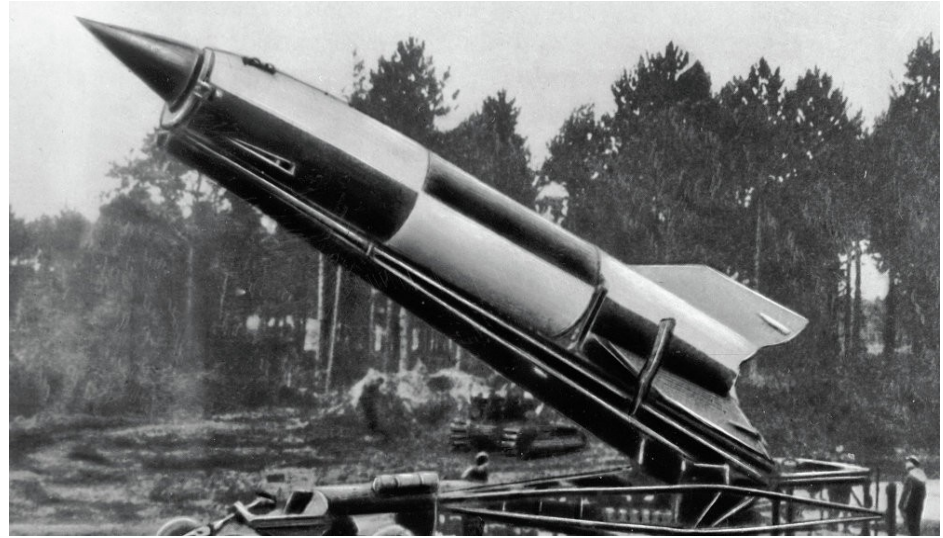
Druhá světová válka – „Válka tanků“

Úspěchy Blitzkriegu: Polsko (1939) Dánsko Norsko, Benelux a Francie (1940) a Jugoslávie (1941)

Selhání Blitzkriegu: ZSSR (Moskva 1941, Stalingrad 1942/1943, Kursk 1943)

Poslední pokus: Ardeny (1944/1945)

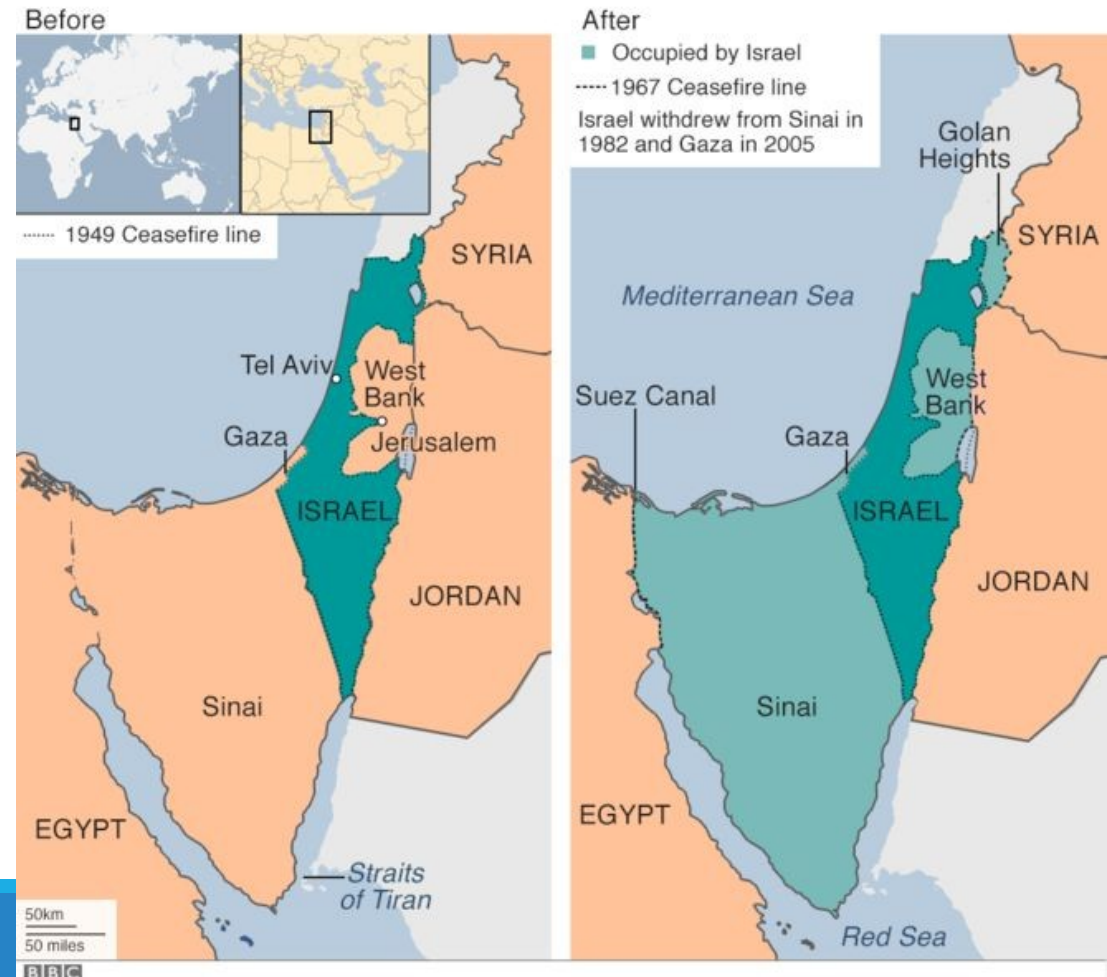
Šestidenní válka – „Poslední Blitzkrieg“

Izrael vs. Egypt, Sýrie a Jordánsko, 1967

- Naprostá vzdušná převaha
- Rychlý postup pozemních sil
- Ohromné územní zisky Izraele

Before and after the Six Day War, 1967

Revolution in Military Affairs

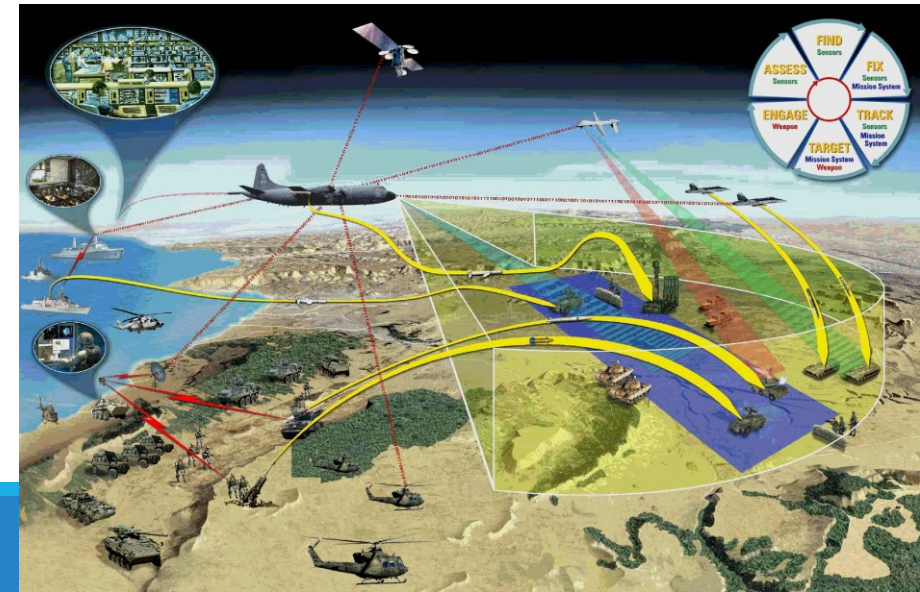
„Významná změna v charakteru vedení války vyvolaná inovativním uplatněním nových technologií, které ve spojení se změnami ve vojenské doktríně a operační a organizační koncepci zásadně mění způsob a provádění vojenských operací.“

Nové technologie → Nové zbraně → Nové způsoby činnosti → Nové teorie vedení války → Nové doktríny

- Snižování početnosti vojenského personálu, ale zvyšování finanční náročnosti
- Interoperabilita
- Důraz na informace, rychlost reakce a akceschopnost – **Network Centric Warfare**
- Rozhodující rola manévru

Definitivní „zcivilnění“ vojenství

- Civilní experti v armádách - stratégové, plánovači, právní služby
- Soukromí kontraktoři

Čtvrtá generace válečnictví

Návrat před rok 1648 – stát vs. nestátní aktér

- Asymetrické konflikty vedené nekonvenčními způsoby
- Extrémistická (zpravidla náboženská) motivace
- Konflikty trvají nesmírně dlouho + ohromné náklady
- Stírání hranic mezi vojenskou a civilní sférou
- Snaha zlomit vůli protivníka, psychologická válka

„Vy máte sílu, my máme čas.“

Asymetrické války – války čtvrté generace

- Severní Irsko (1970s)
- Afganistán (1979 – 1988, 2001 -)
- Čechensko (1994 – 1996, 1999 – 2009)
- Kosovo (1998 – 1999)
- Irák (2003 – 2015)
- Sýrie (2011 -)
- Islámský stát (2014 -)
- Jemen (2015 -)

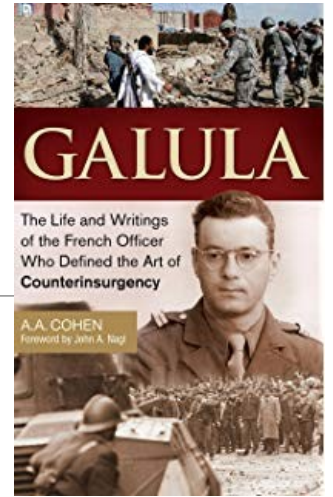
Protipovstalecký boj

Strategie HEARTS & MINDS

David Galula & David Kilcullen

- Odstřihnutí povstalců od podpory ze strany populace
- Minimalizace civilních ztrát
- Zlepšování životních podmínek (ekonomický rozvoj, infrastruktura, korupce...)

- Nasazování malých speciálních jednotek
- Nasazování domácích bezpečnostní sil

Hybridní válka

- Moderní a hodně reflektovaný koncept – Rusko jako „mistr hybridní války“
- **Valerij Gerasimov**, článek ve VPK, 2013 – nové způsoby vedení vojen
- Skutečný obsah pojmu? – **Každá válka je hybridní!**

Hybridní válka v informačním věku!

Děkuji Vám za pozornost

